

Vznik *Klinických doporučených postupů* v adiktologii – významný krok ke kvalitě péče

Elizabeth Nováková^{1,2}, Renáta Habiňáková^{1,2}, Petr Hrouzek², David Adameček²

e-mail | elizabeth.novakova@lf1.cuni.cz

1 | Klinika adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, Centrum pro kvalitu

2 | Český adiktologický institut

Klinické doporučené postupy (KDP) v adiktologii představují zásadní milník v rozvoji oboru a v systematizaci péče o lidi se závislostmi a jejich blízké. Jejich vznik reaguje na dlouhodobou potřebu sjednocení postupů, posílení evidence-based přístupu a podpory kvality adiktologických služeb napříč zdravotním i sociálním systémem.

Obor adiktologie se dynamicky rozvíjí, rozšiřuje své spektrum intervencí i cílových skupin a stále více se opírá o mezioborovou spolupráci. Tato komplexita však současně zvyšuje nároky na orientaci odborníků v doporučených postupech, metodách a intervencích vycházejících z aktuálního vědeckého poznání. *KDP* vznikly jako odpověď na tuto výzvu – s cílem vytvořit přehledný, odborně garantovaný a prakticky využitelný rámec pro klinickou praxi.

Projekt tvorby *KDP* v adiktologii byl realizován v letech 2022–2024 za podpory Technologické agentury ČR (TAČR), za spolupráce odborníků z oblasti adiktologie, psychiatrie, sociální práce a dalších relevantních disciplín i za účasti lidí s vlastní žitou zkušeností se závislostí. Zpracovatelem byl Český adiktologický institut a konečným příjemcem Úřad vlády ČR. Proces tvorby vycházel z principů medicíny založené na důkazech (evidence-based), systematických přehledů literatury a odborného konsensu.

KDP v adiktologii zahrnují doporučení pro diagnostiku a screening, psychoterapeutické a psychosociální intervence, harm reduction metody, farmakoterapii, podporu zotavení i zapojování lidí s žitou zkušeností do systému péče. Na obecné postupy navazují *KDP* pro specifické cílové skupiny, které reflektují principy práce s nimi. Jde o postupy pro adiktologii u dětí a dospívajících, u starších dospělých, u těhotných žen, osob omezených na svobodě a u duálních poruch. Důraz je kladen na individualizaci péče, respekt k potřebám a možnostem klienta a na podporu dlouhodobé stability a kvality jeho života. Postupy jsou členěny do boxů, které obsahují úvod do okruhu metod. Každá intervence v okruhu pak zahrnuje charakteristiku metody, indikaci a kontraindikaci (cílovou skupinu / klinickou situaci),

teoretická východiska, zásady (nezbytné součásti), popis doporučené praxe, očekávaný výsledek (přínos pro klienty), doplňující komentáře, vysvětlivky vybraných pojmů, důkazy účinnosti a zdroje.

Je důležité zdůraznit, že *KDP* jsou vytvořeny jako aspirační rámec. Představují odborná doporučení, která mají sloužit jako opora pro rozhodování v praxi, nikoli jako rigidní předpis. Jejich cílem není omezovat klinickou autonomii, nýbrž naopak poskytovat odborníkům jistotu, že se opírají o aktuální poznatky a osvědčené postupy.

Součástí projektu jsou také aplikační příručka a uživatelská verze *KDP*, které usnadňují jejich praktické využití v každodenní práci. Příručka určuje základní rámec pro práci s *KDP*, principy indikace péče a procesní schémata, která lze využít při plánování, nastavování a hodnocení péče. Všechny dokumenty jsou dostupné na webové platformě www.kdp-adiktologie.cz. Kromě uživatelských materiálů jsou na webu dostupná také vzdělávací videa zaměřená na praktickou aplikaci *KDP* a informace o plánovaných webinářích, přednáškách a vzdělávacích akcích.

Vznik klinických doporučených postupů v adiktologii lze vnímat jako významný krok ke zkvalitnění péče, posílení profesionalizace oboru a zajištění vyšší míry rovnosti v dostupnosti kvalitních služeb pro klienty napříč službami. Pro odborníky představují důležitý nástroj, který může přispět k větší jistotě v rozhodování, lepší mezioborové spolupráci a dlouhodobě také ke zlepšení péče.